

BEOGRAD, 07.06.2006.

PREDMET: Sertifikacija softvera po Zakonu o fiskalnim kasama

U skladu sa zaključcima osnivačke sednice održane 23. novembra 2005. godine Udruženje proizvođača softvera Srbije objavljuje svoj stav povodom sertifikacije softvera po Zakonu o fiskalnim kasama:

- 1. Sertifikacija softvera koji upravlja fiskalnim uređajima po postojećem modelu je potpuno neprimerena i beskorisna. Primena ovakvog modela može imati pogubne posledice po domaću proizvodnju softvera u narednom periodu.**
- 2. Postojeći model i uslovi sertifikacije su apsolutno neprihvatljivi za domaće proizvođače softvera. Pozivaju se članovi UPSS i svi ostali proizvođači softvera da ne predaju softver na sertifikaciju dok se ne steknu normalni uslovi za to.**
- 3. Pozivamo nadležne državne organe na saradnju, kako po pitanju sertifikacije, tako i po drugim pitanjima, jer na taj način ostvaruju uticaj na veliki broj poreskih obveznika, naših korisnika. Otvoreni smo da u saradnji sa nadležnim državnim organima i nezavisnim stručnjacima za softver dođemo do modela sertifikacije koji bi obezbedio efikasnu primenu Zakona o fiskalnim kasama.**
- 4. Tražimo da se do konačnog rešenja zvanično obustave terenske kontrole koje trenutno traže od naših korisnika nepostojeće sertifikate.**

OBRAZLOŽENJE:

Sertifikacija softvera po modelu koji trenutno primenjuje Komisija ZMDM nije do sada primenjena nigde u svetu. Komisija je postojeće procedure za testiranje fiskalnih kasa jednostavno primenila na softver, što smatramo da je potpuno neprimereno. Takvo testiranje ispituje samo pojedine dokumentovane funkcije softvera, dok eventualne namerne zloupotrebe mogu ostati neotkrivene. Akcenat testiranja je na havarijskim situacijama, poput isključenja napajanja, zamene fiskalnog uređaja u toku rada itd. Pri tom se zanemaruje činjenica da program sa računarom i fiskalnim uređajem predstavlja bitno složeniji sistem od običnog fiskalnog uređaja i da je mnogo podložniji spoljnim uticajima od obične kase. Zakon trenutno uopšte ne obrađuje kvar računara ili softvera, a po tumačenju Poreske uprave, korisnik kome je neispravan računar ili softver, ne sme uopšte da obavlja prodaju (u slučaju kvara fiskalnog uređaja može izdavati ručno pisane račune).

Jedan od najvećih problema je potreba odvajanja kasa-programa od složenih informacionih sistema. Standardno su kase samo manji delovi mnogo većih sistema, pri čemu su obično potpuno integrisane u taj sistem. Pošto Komisija insistira na testiranju "čitavog lanca komandi", testiranje bi moralo da obuhvata čitav sistem. Međutim, u našim uslovima se programi zbog zakonskih izmena i intenzivnog razvoja menjaju na dnevnom nivou, pa bi atestiranje svake nove verzije bilo finansijski nemoguće i za najmoćnije firme. Izdvajanje programa-kase od ostatka sistema nužno degradira čitav sistem, a kako je po tumačenju Komisije zabranjeno učitavanje pripremljenih računa iz ostatka sistema, neke specifične aplikacije (na primer, autoservisi i hoteli) nemaju nikakve realne šanse da prođu proces sertifikacije. Čak i u slučaju da se kasa-program odvoji od ostatka sistema, ostaje ozbiljan problem unapređivanja tog modula, jer obaveza sertifikacije posle svake izmene dodatno poskupljuje i otežava taj proces.

Sertifikacija podrazumeva proveru štampe dokumenata na svim "nefiskalnim" štampačima, pri čemu je definicija "nefiskalnog" štampača data krajnje nejasno. Naime, po Komisiji se moraju atestirati svi uređaji koji mogu da daju izlaz koji liči na fiskalni račun. Ako se zna da bilo koji inkjet, laserski, pa i matični štampač može dati skoro idealnu kopiju fiskalnog isečka, a svaka savremena aplikacija podržava preko jedinstvenog interfejsa skoro sve raspoložive štampače, postavlja se pitanje kako to izvesti u praksi. Poseban problem su generatori izveštaja koji neki programi imaju, a koji omogućavaju da korisnik programa samostalno definiše proizvoljan izveštaj, pa samim tim i falsifikat fiskalnog isečka. Ukidanje ili ograničavanje funkcionalnosti takvih generatora je ozbiljan problem, koji je i besmisleno uvoditi, jer se falsifikat fiskalnog isečka može napraviti i u drugim programima koji su široko dostupni svima (MS Office, ...).

Proces sertifikacije je počeo posle isteka zakonskog roka (31.03.2005.), jer nijedna nadležna institucija, uključujući Min.trgovine, Min.finansija, Poresku upravu i Komisiju do zadnjeg dana nije mogla da pruži nikakvu informaciju o sertifikaciji. Posle niza nesporeda, Komisija je javno objavila svoja tumačenja spornih situacija, pri čemu su neka od tih tumačenja u neskladu sa Zakonom (na primer, štampanje avansnih računa na fiskalnom uređaju), dok su neka tumačenja vremenom izmenjena (na primer, testiranje programa na prekid napajanja). Mnogi praktični problemi su ostali otvoreni. Još uvek nije jasno kako će se na terenu proveravati da li korisnik radi sa sertifikovanim programom. Trenutno ne postoji nikakav dokument o tome šta program mora da zadovoljava da bi prošao sertifikaciju. Težinu problema ilustruje i činjenica da je više od dvadeset firmi neuspešno pokušalo da sertifikuje svoj softver. Takođe napominjemo da u Zakonu o fiskalnim kasama, kao i u pratećim tumačenjima postoji nekoliko ozbiljnih propusta, koje svakako treba otkloniti.

Ako se sertifikacija nastavi po postojećem modelu, biće naneta ogromna šteta domaćim proizvođačima softvera, jer će morati ozbiljno da degradiraju svoje proizvode kako bi prošli sertifikaciju, a na duže staze sprečava domaće firme da koriste svoje glavne kvalitete.

UDRUŽENJE PROIZVOĐAČA SOFTVERA SRBIJE